

Κύκλος διαδικτυακών επιμορφωτικών συναντήσεων με θέμα «**Αναπαραστάσεις του 1821 στον 20ό αι.: Τύπος, Κινηματογράφος, Λογοτεχνία**», σε συνεργασία του Ιου ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Αττικής με τη Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων.

Συνεδρία 3η: «Αναπαραστάσεις του 1821 στον Τύπο της Κατοχής»

Σεβαστή Λάζαρη - Τόνια Καφετζάκη

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4

Ζήτω η 25η Μαρτίου. Γιορτάζοντας την εθνική επέτειο της 25ης Μαρτίου στην Κατοχή

Θα μελετήσουμε αποσπάσματα από τον παράνομο αντιστασιακό Τύπο της περιόδου και θα γνωρίσουμε πώς γιορτάστηκε η εθνική επέτειος τα χρόνια της Κατοχής (1942, 1943 και 1944) και ποια σημασία απέκτησε στη συγκυρία της Κατοχής ο εορτασμός της.

Στόχος (εναλλακτικά):

- Υποθέστε πως είστε μαθητής ή φοιτητής που συμμετέχει στις εκδηλώσεις για τον εορτασμό της εθνικής επετείου της 25ης Μαρτίου το 1942 ή το 1943 ή το 1944. Αντλώντας από τα κείμενα, τις αφίσες και τις φωτογραφίες που ακολουθούν, γράψτε στο **ημερολόγιό** σας τις εντυπώσεις σας από την ημέρα εκείνη.
- Συντάξτε ένα **κείμενο** στο οποίο να παρουσιάζετε τους εορτασμούς της 25ης Μαρτίου στη διάρκεια της περιόδου 1942-1944. Εμπλουτίστε το με αφίσες, πρωτοσέλιδα, φωτογραφίες από αυτές που ακολουθούν ή άλλες που μπορείτε να αναζητήσετε οι ίδιοι.
- Δημιουργήστε έναν **διαδραστικό χάρτη** της Αθήνας και σημειώστε επάνω την πορεία των διαδηλώσεων του 1943, όπως αναφέρονται στα κείμενα. Αναδείξτε σε αυτή την πορεία τους χώρους μνήμης του 1821 στην πόλη και για καθένα από αυτούς γράψτε βασικές πληροφορίες για το αναφερόμενο μνημείο.
- Διαλέξτε φράσεις από τα δημοσιεύματα που θα μπορούσαν να γραφτούν ως **συνθήματα** στους τοίχους ή ως «**τρικάκια**» που θα μοιράζονταν στους δρόμους και στις συνοικίες σχετικά με τον εορτασμό της επετείου.
- Αντλήστε από τα δημοσιεύματα και γράψτε τη δική σας **προκήρυξη** για συμμετοχή στους εορτασμούς και τις διαδηλώσεις.

Σημείωση: Έγιναν μικρές παρεμβάσεις στην ορθογραφία των κειμένων.

Διαδικασία:

Μελετώντας τα δημοσιεύματα του παράνομου αντιστασιακού Τύπου και τις φωτογραφίες που ακολουθούν,

α) συμπληρώνουμε τον παρακάτω πίνακα:

Εορτασμοί επετείου 25ης Μαρτίου	Πώς γιορτάστηκε η επέτειος	Ποια ήταν η στάση των κατοχικών Αρχών	Ποιοι απηύθυναν κάλεσμα, ποιοι συμμετείχαν	Αιτήματα- συνθήματα
1942	με διαδηλώσεις...			
1943				
1944				

β) Ολοκληρώνουμε τη μελέτη μας σχολιάζοντας τα παρακάτω θέματα:

-Ποιες αναλογίες με τους αγώνες του 1821 προβάλλονται στις επετείους; Με ποιους τρόπους και συμβολικές πράξεις αναδεικνύονται;

-Πώς το σκίτσο στη *Νέα Γενιά* (22 Μάρτη 1943) εικονογραφεί τις αναλογίες αυτές; Σχολιάστε τον τρόπο με τον οποίο αποτυπώνονται εικονογραφικά.

-Στο κείμενο 5 ο συντάκτης επιχειρεί μια σύγκριση ανάμεσα στους εορτασμούς της επετείου του 1821 πριν την Κατοχή και στη διάρκεια της. Ποιες διαπιστώσεις κάνει; Τι άλλαξε, ποιες νέες σημασίες απέκτησε ο εορτασμός;

1942

Κείμενο 1: «Μέρα εθνικού συναγερμού», *Νεολαία. Όργανο της Ομοσπονδίας Κομμουνιστικών Νεολαιών Ελλάδας (Ο.Κ.Ν.Ε.)* Ελληνικού Τμήματος της Κομμουνιστικής Διεθνούς Νέων, Νέα περίοδος, αρ. φ. 5, 25 Μάρτη 1942

ΜΕΡΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ

[...]

Στη φετεινή 121η επέτειο απ' την εθνική μας επανάσταση η νέα μας γενιά θα δώσει το μαχητικό παρών στο προσκλητήριο, εθνικό σάλπισμα μάχης. Σε συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις ας αντηχήσει η εθνική κραυγή της νεότητας. Απαιτούμε το δικαίωμα στη ζωή και τη λευτεριά. Ψωμί και συσσίτια. Φωτιά καταστροφή στον κατακτητή και στους λακέδες του. Μέσα στα πηχτά σκοτάδια της φασιστικής βαρβαρότητας, ροδίζει η χαράυγη της λευτεριάς. Πάμε με αλύγιστη αποφασιστικότητα για να συναντήσουμε, σκορπώντας με την πάλη μας το φασιστικό σκοτάδι, «καλλίτερα μια ώρας ελεύθερη ζωή, παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή».

Πηγή: ΑΣΚΙ: <http://62.103.28.111/paranomos/rec.asp?id=96904&nofoto=0>
(Ημερομηνία ανάκτησης 1-3-2021)

Εικόνα 1: Φωτογραφία από τη διαδήλωση φοιτητών όλων των αντιστασιακών οργανώσεων για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου 1942. Συμβολή Σόλωνος και Ασκληπιού. Σημαιοφόρος ο Διονύσης Παπαδόπουλος, μέλος της ΠΕΑΝ.

ΑΣΚΙ. Ημερ. ανάκτησης, 1-3-2021.[φωτογραφία: Κ. Μεγαλοκονόμου].
<http://62.103.28.111/digital/%CE%91%CE%A3%CE%9A%CE%99.%CE%9B%CE%B1%CE%B6%CE%AC%CF%81%CE%BF%CF%85%2000003.JPG>

Εικόνα 2: Φ. Ζαχαρίου: «Διαδήλωση, 25/3/1942»

1943

Κείμενο 2: «Ζήτω η 25η του Μάρτη», ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ. Όργανο του Κ.Σ. της Ενιαίας Πανελλαδικής Οργάνωσης Νέων (ΕΠΟΝ). Χρόνος 1ος, αρ. φ. 1, 22 Μάρτη 1943.

ΝΕΟΙ ΚΙ ΝΕΕΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. ΠΑΡΤΕ ΜΕΡΟΣ ΣΤΙΣ ΕΘΝΙΚΟΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ 25ης ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ. ΤΙΜΕΙΣΤΕ ΤΟΥΣ ΗΡΩΕΣ ΤΟΥ 1821 ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΤΩΡΙΝΟΥΣ.

ΒΡΟΝΤΕΡΗ ΑΣ ΑΝΤΗΧΗΣΕΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΚΡΑΥΓΗ ΤΗΣ ΝΕΟΤΗΤΑΣ. ΚΑΤΩ Η ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΗ. ΚΑΤΩ ΟΙ ΒΑΡΒΑΡΟΙ ΚΑΤΑΧΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΕΣ ΠΡΑΧΤΟΡΕΣ ΤΟΥΣ. ΖΗΤΩ Η «ΕΝΙΑΙΑ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΝΕΩΝ» ΕΠ.ΟΝ. ΠΟΥ ΕΝΩΝΕΙ ΤΗ ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ, ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ. ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΛΕΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ. ΖΗΤΩ Η 25η ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ, ΜΕΡΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΛΙΓΕΝΝΕΣΙΑΣ.

ΖΗΤΩ Η 25η ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

25 Μάρτη 1821! Είναι η ιστορική μέρα που οι πρόγονοί μας άρπαξαν τ' άρματα, πάλαιψαν και νίκησαν την οθωμανικήν αυτοκρατορία και κέρδισαν με το σπαθί τους την εθνική λευτεριά.

Σήμερα, ύστερα από 122 χρόνια, η Ελλάδα μας βρίσκεται υποδουλωμένη στο πιο βάρβαρο κατακτητή απ' όσους γνώρισε η ιστορία. Ύστερα από 122 χρόνια, μπροστά στη νέα γενιά της Ελλάδας μπαίνει ξανά το καθήκον να παλέψει για να κερδίσει την εθνική λευτεριά. Μα τα νειάτα της σημερινής υπόδουλης Ελλάδας έχουν και το πρόσθετο καθήκον να παλέψουν και για μια Ελλάδα λεύτερη εσωτερικά.

Η νεά γενιά, διαδηλώνοντας στις 25 του Μάρτη, θα δώσει στους ήρωες του 1821 μα και στους τωρινούς που έπεσαν στις επάλξεις του σημερινού εθνικού αγώνα, τον επίσημο όρκο ότι θα πληρώσει στο ακέραιο αυτό το διπλό χρέος.

Πηγή:ΑΣΚΙ:

[http://62.103.28.111/paranomos/treeres.asp?mynode=91929&afterroot=~%CE%9D%CE%AD%CE%B1%20%CE%93%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%AC%20\(8278\)](http://62.103.28.111/paranomos/treeres.asp?mynode=91929&afterroot=~%CE%9D%CE%AD%CE%B1%20%CE%93%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%AC%20(8278))

(Ημερ. ανάκτησης: 1-3-2021)

Κείμενο 3: «Ας τρέμουν οι εχθροί του Έθνους», ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ. Όργανο του Κ.Σ. της Ενιαίας Πανελλαδικής Οργάνωσης Νέων (ΕΠΟΝ). Χρόνος 1ος, αρ. φ. 2, 27 Μάρτη 1943.

ΑΣ ΤΡΕΜΟΥΝ ΟΙ ΕΧΘΡΟΙ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Δεν θα γιορταστή η 25η του Μάρτη, είπαν οι κατακτητές με το στόμα του αρχιλακέ Λογοθετόπουλου*. Μα ο λαός με τη νέα γενιά ξεχύθηκε σαν χείμαρος στους δρόμους

με δάσος από σημαίες και με τον ύμνο της λευτεριάς στο στόμα. Μπρος στις λόγχες στήλωσε περήφανα το κορμί του, με τον όγκο και την ορμή του άνοιξε το δρόμο μέσα απ' τις ορδές των κατακτητών. Ποτέ στην ιστορία της Ελλάδας δεν έγινε τόσο μεγαλειώδης και γνήσια λαϊκός γιορτασμός της 25ης Μάρτη.

Ο λαός και η νέα γενιά στεφάνωσε με αιματόβρεχτες δάφνες τους ήρωες του 1821. Τίμησε και κείνους που έπεσαν τώρα για την εθνική μας απελευθέρωση. Ορκίστηκε εκδίκηση γι' αυτούς που έπεσαν και γι' αυτούς που αργοπεθαίνουν αιχμάλωτοι στα κάτεργα των κατακτητών. Βροντοφώναξε στα πέρατα του κόσμου. ΚΑΤΩ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΑΚΗ. Διαδήλωσε την αμετάκλητη απόφαση του έθνους να συνεχίσει τον αγώνα ως την τελική λευτεριά, για μια Ελλάδα ανεξάρτητη ακέρια και λεύτερη εσωτερικά.

Ας τρέμουν οι κατακτητές. Ας τρέμουν οι προδότες. Ας τρέμουν οι διασπαστές του εθνικού αγώνα και οι υποψήφιοι διχτάτορες της αυριανής Ελλάδας. Ο αδάμαστος λαός με τα νειάτα του διαδήλωσε στις 25 του Μάρτη την απόφασή του να σαρώσει κι' αυτά τα ερπετά, που μοναδική τους δουλειά στην τωρινή κρίσιμη στιγμή είναι να προδίνουνε το έθνος και να ετοιμάζουνε τις αυριανές αλυσίδες του λαού και της νεολαίας. Η νέα γενιά της Ελλάδας ενωμένη στην Ε.Π.Ο.Ν. παρά και ενάντια στη θελήση των διασπαστών και προδοτών, θα συνεχίσει τον αγώνα ως την τελική νίκη.

ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΕΚΑΤΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΛΑΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΔΙΑΔΗΛΩΝΕΙ ΣΤΙΣ 25 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ-ΠΕΙΡΑΙΑ. ΑΙΜΑ ΕΘΝΙΚΟ ΕΒΑΨΕ ΠΑΛΙ ΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ.

«ΚΑΤΩ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΑΠ' ΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΑΚΗ». «ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟΥΣ ΚΑΤΑΧΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΔΟΤΕΣ». «ΖΗΤΩ ΤΟ Ε.Α.Μ.», «ΖΗΤΩ Ο Ε.Λ.Α.Σ.», «ΖΗΤΩ Η Ε.Π.Ο.Ν.», «ΖΗΤΩ ΤΟ ΕΘΝΟΣ» ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΣΥΝΘΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΡΥΘΜΙΚΑ ΟΙ ΔΕΚΑΔΕΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΗΛΩΤΩΝ.

Πριν απ' τις 25 του Μάρτη όλες οι εθνικές οργανώσεις και μαζί τους η Ε.Π.Ο.Ν. -σαν εκπρόσωπος της νεάς γενιάς- είχαν αρχίσει τις προετοιμασίες για το γιορτασμό της εθνικής μας γιορτής. Εκατοντάδες χιλιάδες προκυρύξεις καλούσαν το λαό και τη νέα γενιά να πάρει μέρος στις εθνικές διαδηλώσεις. Σε κάθε τοίχο, με πελώρια γράμματα ήσαν γραμμένα συνθήματα για τον ίδιο σκοπό. Στα εργοστάσια, στις συνοικίες, στ' ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα, στα σχολεία, στις δημόσιες υπηρεσίες κλπ. έγιναν προπαρασκευαστικές συγκεντρώσεις.

Στις 24 Μάρτη το μεσημέρι, με πρωτοβουλία της Ε.Π.Ο.Ν. έγινε συγκέντρωση στο πεδίο του Άρεως με 4.000 νέους και νέες που μετατράπηκε σε διαδήλωση, προς τη λεωφόρο των ηρώων με σκοπό να τους στεφανώσουν. Οι διαδηλωτές δέχτηκαν βάρβαρη επίθεση απ' τις ορδές των κατακτητών. Η διαδήλωση προς στιγμή διαλύθηκε. Μα οι διαδηλωτές ξανασυγκετρώνονται στα Εξάρχεια κι' απ' εκεί διαδηλώνουν προς το Κολωνάκι τραγουδώντας τον εθνικό ύμνο. Δέχονται αλλεπάλληλες επιθέσεις απ' τους κατακτητές. Στο τέλος η διαδήλωση κατέληξε στο Πανεπιστήμιο και στεφάνωσε τους ήρωες. Σ' όλη τη δαδρομή κυριαρχούν τα

συνθήματα: «κάτω τα χέρια απ' τη Μακεδονία και τη Θράκη», «Ζήτω η Ε.Π.Ο.Ν.», ο κόσμος απ' τα παράθυρα κλπ. χειροκροτεί τους διαδηλωτές και τους πετάν σημαίες.

Το πρωί της 25 του Μάρτη βρίσκει την Αθήνα σε μια ασυνήθιστη κίνηση. Απ' τις συνοικίες ως το κέντρο, οι δρόμοι ήταν γεμάτοι κόσμο. Νέοι, νέες και παιδιά, γυναίκες, γέροι και γριες βρίσκονται όλοι στο πόδι. Απ' τις 10 ½ αρχίζουν οι συγκεντρώσεις. Στο Ζάππειο είναι το μέρος συγκέντρωσης της Ε.Π.Ο.Ν. Μόλις δίνεται το σύνθημα πάνω από 15.000 νέοι και νέες συγκεντρώνονται για ν' ακούσουν τους ομιλητές. Ουρανομήκεις ζητωκραυγές δονούν τους γύρω χώρους. «Ζήτω η Ε.Π.Ο.Ν.», «Κάτω οι προδότες», «λευτεριά ή θάνατος». Δεκάδες χιλιάδες προκηρύξεις μοιράζονται. Δάσος οι σημαίες κυματίζουν στον αέρα. Παραπέρα οι νέοι διαδηλωτές ενώνονται με πάνω από 10.000 ηλικιωμένους διαδηλωτές των συνοικιών κι' όλοι μαζί ξεχνούνται στη λεωφόρο Αμαλίας και τραγουδώντας τον εθνικό ύμνο κατευθύνονται προς το Σύνταγμα. Εκεί δέχονται την πρώτη επίθεση των καταχτητών. Μπαίνουν στην οδό Σταδίου και περνώντας μπρος από τον ανδριάντα του Κολοκοτρώνη τον στεφανώνουν. Απ' εκεί πηγαίνουν προς το Πανεπιστήμιο. Στην οδό Πανεπιστημίου συναντούνται με τη διαδήλωση των τραυματιών κλπ. Σχηματίζεται σωστή ανθρωποθάλασσα. Από κάθε πάροδο έρχονται διαδηλωτές. Το τι γίνεται είναι απερίγραπτο, ο κόσμος απ' τις ταρατσες, τα μπαλκόνια κλπ. χειροκροτεί και ζητωκραυγάζει. Άλλοι τραγουδάν, άλλοι φωνάζουν «Να μας ζήσετε λεβέντες», άλλοι πετούν σημαίες κλπ. Η διαδήλωση στρίβει Ακαδημίας, Ιπποκράτους, Σόλωνος, Χαριλάου Τρικούπη με κατεύθυνση προς το Πεδίο του Άρεως. Οι δρόμοι δε χωράνε τους διαδηλωτές. Σ' όλη τη διαδρομή μιλάν ρήτορες. Οι καταχτητές χτυπούν λυσασμένα μα χωρίς αποτέλεσμα. Οι διαδηλωτές φθάνουν στο πεδίο του Άρεως και στεφανώνουν τους ήρωες. Απ' εκεί μπαίνουν στη λεωφόρο Αλεξάνδρας προς το 3ο στρατιωτικό νοσοκομείο. Απ' εκεί διαλύθηκαν. Το απόγευμα πολύς κόσμος στεφάνωσε τον ανδριάντα του Κανάρη στη Κυψέλη.

Οι δρόμοι της Αθήνας βάφτηκαν πάλι με αίμα εθνικό. Ως την ώρα εξακριβώθηκε ότι σκοτώθηκαν τέσσερις. Δεκάδες είναι οι τραυματίες.

Και στον Πειραιά έγιναν διαδηλώσεις στις 25 του Μάρτη. Γερμανοί και «Έλληνες» αστυνομικοί χτυπούσαν τους διαδηλωτές.

Όλη η πορεία των διαδηλωτών ήταν θριαμβευτική. Σημαίες, επιγραφές πάνω απ' τα κεφάλια των διαδηλωτών. Μαθητές κρατούσαν επιγραφές που έγραφαν: «Ε.Π.Ο.Ν.-ιερός λόχος του 1943», ο κόσμος έβγαινε απ' τα σπίτια και ενώνονταν με τους διαδηλωτές κι' όλοι μαζί τραγουδούσαν εθνικά τραγούδια.

Πηγή: ΑΣΚΙ: <http://62.103.28.111/paranomos/rec.asp?id=91932&nofoto=0>.

(Ημερ. ανάκτησης, 1-3-2021)

**Κωνσταντίνος Λογοθετόπουλος: Ο δεύτερος διορισμένος από τους Γερμανούς κατοχικός πρωθυπουργός (2-12-1942 έως 7-4-1943)*

Φωτο 3: Επίθεση έφιππων καραμπινιέρων σε διαδηλωτές στην πλατεία Συντάγματος (25/3/1943)

Πηγή: Εφημερίδα *Ελευθερία*, 25 Μαρτίου 1945, Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδας:
<http://efimeris.nlg.gr/ns/pdfwin.asp?c=64&dc=25&db=3&da=1945>.

(Ημερ. ανάκτησης, 1-3-2021)

Εικόνα 4: 25 Μαρτίου 1943. Ο ανδριάντας του Ρήγα στα Προπύλαια με τα στεφάνια

Πηγή: ΑΣΚΙ:

<http://62.103.28.111/digital/%CE%91%CE%A3%CE%9A%CE%99.%CE%9B%CE%B1%CE%B6%CE%AC%CF%81%CE%BF%CF%85%2000012.JPG>

1944

Κείμενο 4: «Αδούλωτη Αθήνα! Εορτασμοί της 25 Μαρτίου στα χρόνια της Κατοχής», Ριζοσπάστης, 24 Μαρτίου 1946

**Αδούλωτη Αθήνα!
Εορτασμοί της 25 Μαρτίου στα χρόνια της κατοχής**

25 ΜΑΡΤΙΟΥ 1942: Η πρώτη γιορτή της εθνικής μας επετείου κάτω από τη σκλαβιά του κατακτητή. Η αγωνία σφίγγει τις καρδιές των Ελλήνων. Τι θα γίνει; Οι κατακτητές και οι Κουϊσλινγκς απαγόρευσαν κάθε εκδήλωση εθνική. Οι πολιτικοί αρχηγοί σύστησαν «αποχή». Τι θα γίνει;

Όλα θα γίνουν. Και όλα έγιναν. Η τρομοκρατία είνε μεγάλη. Οι καραμπινιέροι γυρίζουν πάνοπλοι στους δρόμους. Όμως το ΕΑΜ μίλησε. Και στη φωνή του έτρεξαν χιλιάδες λαού να διαδηλώσουν την αδάμαστη θέλησή τους για λευτεριά, να τιμήσουν την ιερή μνήμη των αγωνιστών του '21.

Ανάπηροι του Αλβανικού πολέμου με αναπηρία 100% με συνοδεία Ελληνίδων νοσοκόμων, φοιτητές, εργάτες και μαζί τους χιλιάδες λαού διαδήλωσαν στους Αθηναϊκούς δρόμους, συγκρούστηκαν με τους καραμπινιέρους, πάλαιψαν μαζί τους, έβαψαν με το αίμα τους τα πεζοδρόμια κι' όμως προχώρησαν και στεφάνωσαν το Ρήγα, τον Ξάνθο, τους ήρωες του '21 τον Άγνωστο Στρατιώτη.

Στην πρώτη εθνική επέτειο μέσα στη σκλαβιά, ο λαός έδωσε μια μάχη για να κρατήσει την ιστορική μέρα δική του. Και την κέρδισε.

25 ΜΑΡΤΙΟΥ 1943. Η Κυβέρνηση των Κουϊσλινγκς με εντολή των Γερμανών δήλωσε ότι «ουδείς εορτασμός θα γίνει». Το ΕΑΜ δήλωσε: ο γιορτασμός θα γίνει.

Και η Αθήνα σφιγμένη μέσα στις πυκνές φάλαγγες των πάνοπλων καραμπινιέρων και των ναζιζών έτοιμοι να ξεράσουν το μολύβι και το χάρο, είδε εκατό χιλιάδες λαού εκείνη την ημέρα να πυκνώνει και να πλημμυρίζει σα χείμαρρος τους δρόμους της.

Η Πλατεία Συντάγματος γεμάτη από στρατό, θωρακισμένα αυτοκίνητα, τανκς πολυβόλα και συρματοπλέγματα. Αληθινός πόλεμος. Οι κεντρικοί δρόμοι, πλημμύρισαν από τους διαδηλωτές. Οι κραυγές αντιλάλησαν στον αέρα της Αθήνας.

– Ζήτω η Λευτεριά!

– Ζήτω το καινούριο 21.

– Ζήτω το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ

– Κάτω ο φασισμός και η τριπλή σκλαβιά!

Στο πεδίο του Άρεως συγκεντρώθηκαν 50.000 λαός και στεφάνωσε τους ήρωες. Και η μάχη δόθηκε δυνατή. Οι ζώνες των καραμπινιέρων έσπασαν πολλές φορές. Γυναίκες αφόπλισαν Ιταλούς. Τα πολυβόλα κροτάλισαν, οι χειροβομβίδες έπεσαν μέσα στο πλήθος: 4 νεκροί και δεκάδες τραυματίες.

Ο λαός της Αθήνας έδειξε άλλη μια φορά την αδάμαστη ψυχή του στους κατακτητές και στους προδότες.

25 ΜΑΡΤΙΟΥ 1944. Η τελευταία επέτειος κάτω από τον κατακτητή. Ο Γερμανός με την Κυβέρνηση των Κουϊσλινγκς προσπαθούν για στερνή φορά να εκμεταλλευθούν την εθνική γιορτή. Διέταξαν «γενικό σημαιοστολισμό». Όμως η Αθήνα δεν κρέμασε σημαίες. Οι Ντερτιλής και Λάμπου στεφάνωσαν τον Άγνωστο Στρατιώτη. Κανείς Αθηναίος δεν τους ακολούθησε.

Και η Αθήνα απάντησε με τ' αμέτρητα πλήθη του λαού της που ξεχύθηκαν στις αδούλωτες συνοικίες της και διαδήλωσαν τη θέλησή τους να μη γιορτάσουν πια άλλη επέτειο εθνική κάτω από τους κατακτητές Γερμανούς.

**Κουϊσλιγκς: Ο Βίντκουν Κουϊσλιγκ ήταν Νορβηγός στρατιωτικός, ο οποίος ήταν πρωθυπουργός της χώρας του στη διάρκεια της ναζιστικής κατοχής, συνεργαζόμενος με τους Ναζί σε όλα αλλά και την εξόντωση των Εβραίων της χώρας. Η λέξη κουϊσλιγκ έγινε συνώνυμη του «συνεργάτη (του εχθρού)», του «προδότη».*

Πηγή: Ριζοσπάστης, 24 Μαρτίου 1946, σ. 2. Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας:

<http://efimeris.nlg.gr/ns/pdfwin.asp?c=65&dc=24&db=3&da=1946>

(Ημερομηνία ανάκτησης, 1-3-2021)

Κείμενο 5: «Άλλοτες και τώρα», ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ. Όργανο της Νομαρχιακής Επιτροπής Μαγνησίας του Εθνικού Απελευθερωτικού Μετώπου, Περίοδος Β', χρόνος 2, αρ. φ. 39, Σάββατο 25 Μαρτίου 1944

ΑΠ' ΤΟ ΚΑΡΑΟΥΛΙ ΜΑΣ

ΑΛΛΟΤΕΣ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Έπρεπε να έρθει η σημερινή σκλαβιά να ετοιμάζουμε τη δεύτερη Εθνική μας Επανάσταση για να καταλάβουμε οι Έλληνες το βάθος και τη σημασία της πρώτης του 1821.

Όλοι θυμούμαστε με τι «εθνική» βαρυστημάρα, επίσημοι και Λαός, ετοιμάζαν κάθε χρόνο το γιορτασμό της επετείου. Μπλεγμένη στα γρανάζια της γραφειοκρατικής ρουτίνας, η Μεγάλη Μέρα, ασφυχτιούσε και εξέπνεε πριν ακόμα φτάσει. Ο καθηγητής των Θρησκευτικών -πατροπαράδοτος ομιλητής της ημέρας- συγκολλούσε από βραδύς δέκα κουδουνιστές φράσεις, έβαζε το χειρόγραφο στην τσέπη της βελάδας του και τσακωνόταν με τη γυναίκα του γιατί δεν έβρισκε καλά κολλαρισμένο το άσπρο πουκάμισο της αυριανής τελετής. Ο Νομάρχης, ο Δήμαρχος, οι κκ. Διευθυντές Τραπεζών κλπ. βαρύθυμοι που χαλνούσε το πρωινό τους μαχμουρλίκι τραβούσαν για τη Μητρόπολη.

«...από του Ταινάρου μέχρι της Ροδόπης...» ξελαρυγγιαζόταν ο ρήτορας-Μας τάπες τα ίδια και πέρσυ, χριστιανέ μου, μουρμούριζε ο εισαγγελέας, που του στένευαν τα λουστρίνια παπούτσια και δεν έβλεπε την ώρα να τελειώσει η τελετή. Δέκα κλακ, τρία ζήτω κατά παραγγελίαν, τα απαραίτητα αναψυκτικά στο Δημαρχείο και ...ούφ! ξεκουμπουνόνταν οι σφιγμένοι λαιμοί για να κατεβάσουν με άνεση τη μαγιονέζα του προγράμματος...

Κι' ο Λαός; Ο κοσμάκης, όπως τον έλεγαν τότες οι ωχούμενοι των αμαξιών; Ο Λαός χάζεψε στους δρόμους, κορόιδευε καμμία υπερσιδερωμένη εμφάνιση επισήμου, λιάζονταν στην ανοιξιάτικη θαλπωρή και δε καταλάβαινε γρυ προς τι όλο αυτό το το νταβατούρι!

Το σχολείο, με το μάθημα της ιστορίας, συμπλήρωνε την ασυνεννοησία ενός ολόκληρου Έθνους με τις ζωντανές πηγές της Ιστορίας του. Τι μας μάθαιναν εκεί; Δέκα ονόματα, ασύρραπτα μεταξύ τους γεγονότα, το Βαλτέτσι, η Αλαμάνια, το

Μεσολόγγι, όλα γραμμένα σε μια γλώσσα που φορούσε κι αυτή σκληρά κολλάρα, και τυλιγμένοι σε νεφελώματα ρομαντισμών, ηχηρών φράσεων και Μεγαλοϊδεατισμού.

Ο παλμός κι η φλογερή ανάσα ενός ολόκληρου Λαού που μάχονταν χρόνια για την Εθνική μα και την οικονομική του Λευτεριά, πάγωνε σε δέκα κονσερβαρισμένες φράσεις.

Κι ύστερα η οδυνηρή αντιπαραβολή των φράσεων με τα πράγματα: Οι ελευθερίες στα χαρτιά και στα λόγια και στα πράγματα η σκλαβιά πολιτική, οικονομική!

Για ποια επανάσταση επρόκειτο; Του Μπέη της Μάνης Μαυρομιχάλη ή των φλογισμένων ράσων του Λαϊκού αγωνιστή Παπαφλέσσα; Γιατί έχασαν το αίμα τους οι Έλληνες το 1821; Κανένας δεν ήταν σε θέση ν' απαντήσει και τους Τούρκους μπέηδες του Μωρηά είχαν τώρα αντικαταστήσει οι χωροδеспότες οι Ρωμηοί Κοτζαμπάσηδες... Άμα ο Λαός πεινώντας παραmourμούρζε, η πανάκεια της Μεγάλης Ιδέας, έμπαινε σε δράση. Ο μαρμαρωμένος βασιλιάς εξαργυρωνόταν με χιλιάδες πτώματα Ελλήνων σπαρμένα στην Αλμυρή έρημο και η καταδίωξη της Κόκκινης Μηλιάς μας εξέβρασε караβοτσακισμένους μαζί μας μια σκοτεινή κουστωδία από εκατομμύρια ξεριζωμένων Ελλήνων... Αυτό ήταν το ιδεολογικό υπόβαθρο της 25 Μαρτίου επί ενάμισυ σχεδόν αιώνα.

Κι' ήρθε στο γύρισμα του χρόνου, η καινούργια σκλαβιά· ωμή, βίαιη, βάρβαρη. Ξανάβαλε μπροστά μας το πρόβλημα του 21 και μας τοποθέτησε ολόσωμους μέσα στην παλλόμενη ατμόσφαιρά του. Τώρα μοναχά καταλαβαίναμε. Πηγαίνοντας στη συνεδρίαση της Εαμικής μας ομάδας, με χίλιες προφυλάξεις, ξαναζούσαμε τις ώρες της Φιλικής Εταιρείας. Τα καμμένα χωριά και τα ξεσπιτωμένα γυναικόπαιδα που σταλιάζουν πάνω στις ράχες των βουνών, μας έδωκαν όλη τη δραματική αλήθεια των στίχων του Ρήγα «σπηλιές να κατοικούμε να μοιάζουμε θεριά... Το κρυφό σκολειό ζωντάνεψε μέσα στις συνεδριάσεις της ΕΠΟΝ κι' έπρεπε να δούμε το γερμανό μπόγια να πιάνη αγγαρεία, να ξελογιάζει παιδάκια με μια φέτα ψωμί για να του κάνουν τις δουλιές του για να γίνη η λέξη παιδομάζωμα πραγματικότητα μπροστά μας.

Σήμερα, στην επέτειο της Εθνικής μας Γιορτής, δεν θάχει ούτε παράτες, ούτε δεκάρικο λόγο του καθηγητή... Αίμα ζεστό αχνίζει απ' τους τάφους των ομαδικών εκτελέσεων. Τα μπουντρούμια της Γκεστάπο γεμίζουν από Έλληνες πατριώτες. Στα ελεύθερα βουνά μας οι φλόγες του ανταρτοπόλεμου φωτίζουν, μόνες τα μαύρα σκοτάδια της σκλαβιάς. Αυτός είναι ο διάκοσμος της φωτεινής μας γιορτής. Πλαισιωμένοι δραματικά απ' αυτόν, παλεύουμε και προχωρούμε. Η λαχτάρα και το πικρό παράπονο των προδομένων πατεράδων μας βροντά θυμωμένα στο αίμα μας και υπαγορεύει τους σκοπούς μας.

Όχι πια τυπική απελευθέρωση.

Όχι κράτος απελεύθερων δούλων.

Όχι Λευτεριά που μας τη δίνουν τα ξένα σπαθιά και τη διαπραγματεύονται πάνω στο πετσί μας και το πετσί των παιδιών μας.

Απ' τα κόκκαλα των Ελλήνων του 1821 και τα σημερινά, φωσφορίζει η ιστορική αξίωση. Λεύτερη, Λαοκρατούμενη Ελλάδα. Γι' αυτήν έχυσαν το αίμα τους οι παππούδες μας, χωρίς να τη δούνε. Γι' αυτήν το ξαναχύνουμε και μεις και τούτη τη

φορά, ας είναι βέβαιοι όλοι οι εχθροί μας –εχθροί του Ελληνικού Λαού– θα την πετύχουμε.

ΑΠ. ΣΠΗΛΙΟΣ.

Πηγή: ΑΣΚΙ: <http://62.103.28.111/paranomos/rec.asp?id=92803&nofoto=0>

(Ημερ. ανάκτησης, 1-3-2021)